

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р. Владко Мичов Иванов, член на научно жури по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана”; професионално направление 9.2. „Военно дело” за нуждите на катедра „Съвместни операции и планиране” на факултет „Национална сигурност и отбрана” във Военна академия „Г. С. Раковски” по учебните дисциплини: „Оперативно изкуство в съвместни и многонационални операции“, „Планиране на операции в НАТО“, „Операции в отговор на кризи“ и „Информационни операции“.

Основание за изготвяне на становището - Заповед на Началника на ВА „Г. С. Раковски“ № СИ29-РД03-206/07.10.2019 г.

I. Обща оценка на качествата на кандидата, трудовете и актуалността на научната продукция

Конкурсът е обявен в ДВ брой 51/28 юни 2019 г. и заповед на Министъра на отбраната № ОХ- 460/16.05.2019 г. В срок е подал документи един кандидат – подполковник д-р Живко Добрев Желев, главен асистент в катедра „Съвместни операции и планиране“ на факултет „Национална сигурност и отбрана“ във Военна академия „Г. С. Раковски“.

За рецензиране във връзка с конкурса, подполковник д-р Желев посочва 26 научни публикации с общ брой страници – 336. Трудовете в съавторство са разграничени коректно. След техния преглед, смятам, че са публикувани в авторитетни издания и са лично дело на кандидата. В съдържателно отношение са разположени в полето на сигурността и отбраната и заявеното в конкурса професионално направление. Визираната научна продукция обхваща

фундаментални проблеми на съвременното информационно противостояние, разширени в множество приложни насоки и инструменти за опериране в епохата на студен мир. Няма съмнение, че те са актуални и значими – тази материя характеризира изхода към по-сложен многополюсен свят, който вероятно е дошъл и днес науката го регистрира като факт. Кандидатът е изпълнил минималните национални изисквания за академична длъжност „доцент”, в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана”; – професионално направление 9.2. „Военно дело”, като дори ги надвишава в доста добра степен.

II. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

От приложените документи е видно, че подп. д-р Желев е заемал първа офицерска длъжност през 1999 г. и има 20 години служба като офицер. Дипломите са му отлични. Преминал е изпитанията от командир на взвод, рота, батарея и началник щаб на дивизион. Участвал е в множество курсове за професионално израстване. В научен аспект кандидатът има пет годишен стаж - асистент от 2014 г., „главен асистент“ от 2016 г. Защищава докторат през 2014 г. Учебната му натовареност за последните три години показва устойчивост и надвишава изискванията във всяка една от тях.

Като цяло считам, че кандидатът съчетава професионалните и педагогическите постижения с научните. Това е едно от основанията да кандидатства за длъжността по обявения конкурс за „доцент“ в катедра „Съвместни операции и планиране”.

III. Оценка на научните и приложни приноси в представените трудове и тяхната значимост

Приемам самооценката за приносите на подп. д-р Желев, декларирани в Резюме на научните му трудове от 29.07.2019 г. Те обединяват теоретични и приложни достижения, които прехождат едно в друго и представят автора като

изграден учен, израснал от войсковото битие. Моята лична визия към тях ще бъде групирана в няколко основни направления.

На първо място изтъквам теоретичните обобщения за информационната среда на базата на целенасочено подбрани доктрини, автори и школи. Въпреки огромния обем публикации по тази тема д-р подп. Желев е изградил собствена познавателна система за информационната среда, отразена в подреден понятиен апарат, приложим за армейската действителност. Откроявам монографичния труд – той реалистично извежда информационното въздействие като водеща цел на субектите, които наблюдават, анализират, използват и управляват основните стратегически, оперативни и тактически фактори. След сложни абстрактни и бойни прегрупирания те фармират националната мощ на държавите и коалициите, залагат победите в мир и ги изковават в конфликти. Авторът дава съвременна интерпретация на съдбоносен постулат, известен още от времето на Сун Дзъ – от една и съща информация за нуждите на въоръжената борба се създават противоположни манипулационни ефекти. Победителите налагат тяхната норма за истина и се радват на кратък световен ред, преди новите субекти да са предявили своите претенции. Това трудно се разбира в кабинетите и едно подсеждане към днешния национален естаблишмънт – на разломната линия между Изтока и Запада много бързо се сменят парадигмите, полюсите и ориентациите. От трудовете на подп. д-р Желев се чувства задухът на информационните войни, които отвориха фронтове в културата, икономиката и средствата за масова комуникация, те разделиха общества, политически сили и държави. Това е процес предшестваш и съпътстващ горещи войни, които и в новите времена се водят експериментално около България. Препоръчвам на автора по-смело да назове проблемите, защото който ги види пръв и ги реши със замах ще бъде следващият водач на Балканите, в Европа и в света.

На второ място по значение определям познанията, анализите и синтеза на визиите за оперативното изкуство. Това е тема, стара колкото света, но в новите

времена тя има нов контекст. Изрично изтъквам, че кандидатът го е открил, формулирал, описал – съвременните операции от всякакъв вид ще бъдат водени в сложно информационно поле, чиито полюси ще се променят по-бързо от познвателните възможности на човека като биологичен вид и ще обезсмислят ходовете на синтетичните машини. Резултатът ще е толкова изненадващ за света, колкото падането на Берлинската стена. На периферията на ЕС и сред двусмислието на партньорите на евроатлантическата солидарност оперативното изкуство, принципите за неговото прилагане и формите за използване на въоръжените сили поставят България пред екзистенциални въпроси. Кандидатът е очертал ситуационното поле в което трябва да се разположат българските приоритети, които лично аз не съзирам ясно сред делата на институциите. Предлагам на автора по-ясно да каже кой ще има водеща роля в операциите на Балканите – въоръжените сили, паравоенните формирания с неопределени етно-социални и политически граници или спонтанно защитаващият се народ. Това е кардинален въпрос – той дава отговор дали въобще има смисъл да се започват войни, които ще приключат с цивилизационен апокалипсис. Подп. д-р Желев добре е комбинирал информационните фактори и формите на въоръжено въздействие – около България се разпаднаха държави, създадоха се нови, сменят се имена и се преподреждат съюзи. Всичко това поставя въпроси пред националната доктрина.

Някъде между големите въпроси авторът поставя дилемата за информационните операции като „съвместяване на смъртоносно и не смъртоносно въздействие върху противостоящите сили, от различни компоненти ... за постигане на максимален ефект в различни по характер конфликти при съблюдаване на законовите и морални аспекти“. Споменаването на морала след като теорията на въоръжената борба допуска използването на информацията като дезинформация е огромно научно и ценностно предизвикателство. То може да деформира чувството за справедливост в цели поколения и да доведе рисковото

общество до духовна гибел, което е предпоставка за преход от студени към изстребителни войни. Препоръчвам на автора да даде мнение кой ще победи в тях – оръжията или вярата, биологията или интелигентността. Как трябва да се комбинират и готвят тези компоненти? Без тази научна постановка ние не знаем за какво готвим българското общество и какви задачи поставяме пред системата за сигурност в дългосрочен период.

Кандидатът успешно очертава полето и възможностите на въоръжените сили за участие в информационните операции като показател за съвременните оперативни способности. Връзката между огневото въздействие върху противника (авторът е артилерист) с използването на манипулативни технологии в съвременните военни операции е изградена в контекста на съвременното, създадено от обекти и инфраструктура, която сама по себе си има голям разрушителен потенциал. Същото е обвързано с особеностите при вземане на управленски решения и преднамерена употреба на сила в неопределена и динамична среда.

С иновативен и приложен ефект са засегнати въпросите относно новите методи за определяне на бойните потенциали, планирането на огневата поддръжка в многонационалните съвместни операции, ролята на военно морския компонент в операциите по военна заблуда и др.

Кандидатът е успял да обобщи развитието на военната наука и принципите на използване на войските от Александър Македонски до Наполеоновите войни и еволюцията на възгледите за оперативното изкуство преди и след Втората световна война. Бих предпочел да видя и изводите за днешния стратегически мениджмънт – на къде ни води той и дали прави изводи от военните кампании на стратегите, останали като уроци в историята. Считаю, че кандидатът е опитал да даде превантивен отговор и не случайно е включил в анализите развитието на военната наука, националните интереси на Руската федерация и дейността на руските въоръжени сили в Сирия. Проблематиката на информационните

въздействия и оперативното изкуство и в този контекст достига до същността на въоръжената борба - въвеждане на противостоящите сили в заблуждение и нанасяне на разрушителни поражения върху тях с внезапни и решителни действия без правила.

Накрая, подчертавам, че визираните трудове са поставени върху богатството на авторите от миналото, имат съвременна интерпретация и личен почерк.

IV. Критични бележки и препоръки към бъдещата дейност на кандидата

Разбирам, че поради длъжността си подп. д-р Желев е спестил имена, национални и коалиционни слабости. Предлагам му в ограничена среда да оцени способностите на въоръжените сили на Република България за провеждане на самостоятелни информационни операции, да постави на критична оценка оперативното изкуство при заплахи от различно естество и да предложи по-директни решения за националните приоритети по отношение на националната мощ, моралната посока на информацията и военно-политическото поведение в един регион, който носи поредица от национални катастрофи за всички.

С интерес прочетох и статията за използването на информационните операции при провеждането на „не насилствените революции“. Дали въобще съществуват не насилствени промени? На коя страна в това дело се поставят въоръжените сили – отстояват статуквото или водят към промени?

V. Заключение

Благодаря на кандидата, че поставя на оценка и преоценка информационното противопоставяне, оперативното изкуство и неговите плодове – военните, икономическите, етнокултурните, разузнавателните и пр. операции. В такъв дух живя и моето поколение – за щастие ние българите (въпреки големия списък от грешки) не стигнахме до горещия конфликт. В този смисъл виждам и

окончателно оценявам като позитивни трудовете на подп. д-р Желев – те са премерени, наситени с теория и практически идеи, но не ни внушават агресия. Пожелавам му ако аспира за професор да дозира отстъплението и настъплението така, че да не ни лишава от правото най-накрая на парадите да застанем сред победителите.

Цялата научна дискусия относно трудовете ми дава пълно основание да подкрепя кандидата в пътя към доцентско място, което според мен той напълно заслужава да заеме – и с биография и с научни трудове, и с примера на педагог и офицер. Гласувам положително и предлагам на научното жури да присъди на подполковник д-р Живко Добрев Желев академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана”; професионално направление 9.2. „Военно дело” за нуждите на катедра „Съвместни операции и планиране” на факултет „Национална сигурност и отбрана” във Военна академия „Г. С. Раковски” по учебните дисциплини: „Оперативно изкуство в съвместни и многонационални операции“, „Планиране на операции в НАТО“, „Операции в отговор на кризи“ и „Информационни операции“.

Изготвил становището:

/Проф. д-р Вл. Иванов/

28.10.2019 г.

гр. София